

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

16.01.2020 № 54

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України

10 лютого 2020 р.

за № 154/34437

Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти

Відповідно до частини третьої статті 48 Закону України «Про освіту», підпункту 43 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок проведення моніторингу якості освіти, що додається.
2. Директорату дошкільної та шкільної освіти (Осмоловський А.О.) забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Мандзій Л.С.

Міністр

Г. Новосад

ПОГОДЖЕНО:

Голова Державної служби якості освіти України

Т.в.о. Голови
Державної регуляторної служби України

Р. Гурак

О. Мірошніченко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
16 січня 2020 року № 54

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
10 лютого 2020 р.
за № 154/34437

ПОРЯДОК

проведення моніторингу якості освіти

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм підготовки та проведення моніторингу якості освіти та освітньої діяльності (далі - моніторинг) у закладах дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти незалежно від їх підпорядкування, типу й форми власності, інших суб'єктах освітньої діяльності, які забезпечують здобуття дошкільної, загальної середньої, позашкільної освіти (далі - заклади освіти).

2. Моніторинг проводиться відповідно до Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», цього Порядку, інших актів законодавства, документів закладів освіти, програми моніторингу (далі - Програма), договору про проведення моніторингу (за його наявності).

3. У цьому Порядку терміни вживаються у значеннях, що визначені Законом України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту».

4. Моніторинг проводиться з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти, встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, оцінювання причин відхилень від цілей.

5. Моніторинг проводиться відповідно до таких принципів:

систематичності та системності;

доцільності;

прозорості моніторингових процедур та відкритості;

безпеки персональних даних;

об'єктивності одержання та аналізу інформації під час моніторингу;

відповідального ставлення до своєї діяльності суб'єктів, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу.

6. Об'єктами моніторингу можуть бути:

знеособлена інформація про учасників освітнього процесу;

освітні та управлінські процеси в закладі(ах) освіти;

різні види діяльності учасників освітнього процесу (навчальна, викладацька, організаційна, управлінська тощо);

умови здійснення освітньої та управлінської діяльності (матеріально-технічні, санітарно-гігієнічні, нормативно-правові, кадрові, фінансові, навчально-методичні тощо);

результати запровадження освітніх змін, інновацій;

стан організації освітнього процесу в закладі освіти;

результати навчання та розвитку здобувачів освіти, формування їх компетентностей;

інші об'єкти, визначені у Програмі.

II. Суб'єкти, які беруть участь у підготовці та проведенні моніторингу

1. Участь у підготовці та проведенні моніторингу беруть:

суб'єкти, які проводять моніторинг (далі - суб'єкти моніторингу);

суб'єкти, які ініціюють проведення моніторингу (далі - ініціатори моніторингу);

суб'єкти, які здійснюють науково-методологічний супровід моніторингу;

суб'єкти, які залучаються до опитування, спостереження або виконання письмових робіт (завдань) моніторингу на етапі проведення дослідження (далі - учасники дослідження).

2. Суб'єктами моніторингу можуть бути:

1) Міністерство освіти і науки України;

2) Державна служба якості освіти України, її територіальні органи;

3) Український центр оцінювання якості освіти, його регіональні центри;

4) наукові організації, наукові, науково-методичні установи, інші установи, які належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України;

5) заклади освіти, їх засновники або уповноважені ними особи;

6) інші юридичні особи, що здійснюють незалежне оцінювання якості освіти та освітньої діяльності.

3. Ініціаторами моніторингу можуть бути суб'єкти, визначені підпунктами 1-5 пункту 2 цього розділу, а також місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання, інші юридичні і фізичні особи.

У разі, якщо суб'єкт моніторингу не є його ініціатором, для забезпечення проведення моніторингу ініціатор та суб'єкт моніторингу можуть за домовленістю визначати вид і рівень моніторингу, заклад(и) освіти, в якому(их) він проводитиметься, порядок оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу), обладнання та інші ресурси, які використовуються суб'єктами моніторингу, вартість послуг і порядок розрахунків за підготовку та

проведення моніторингу (у разі їх здійснення), права на використання інформації, одержаної за результатами моніторингу.

4. Суб'єктами, які здійснюють науково-методологічний супровід моніторингу, можуть бути:

1) суб'єкти, зазначені у підпунктах 3-4 пункту 2 цього розділу;

2) заклади вищої освіти, заклади післядипломної педагогічної освіти, науково-дослідні інститути, інші наукові, науково-методичні та методичні установи, наукові організації відповідно до законодавства та їх установчих документів.

5. Учасниками дослідження можуть бути:

1) заклади дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти;

2) здобувачі загальної середньої освіти та позашкільної (далі - здобувачі освіти);

3) педагогічні працівники;

4) батьки, інші законні представники здобувачів освіти.

При проведенні моніторингу в закладах дошкільної освіти здобувачі освіти не включаються до переліку учасників дослідження.

III. Види моніторингу

1. Моніторинг може бути внутрішнім і зовнішнім.

2. Моніторинг може проводитися на локальному, регіональному, загальнодержавному, міжнародному рівнях.

Моніторинг на локальному рівні може проводитися:

для дослідження стану і результатів освіти та освітньої діяльності закладу освіти (на рівні закладу освіти);

для дослідження стану та результатів функціонування і розвитку системи освіти села, селища, міста, району, об'єднаної територіальної громади (на місцевому рівні).

Моніторинг на регіональному рівні проводиться для дослідження стану та результатів функціонування і розвитку системи освіти Автономної Республіки Крим, областей.

Моніторинг на загальнодержавному рівні проводиться для дослідження стану та результатів функціонування і розвитку системи освіти (окремих її складових) в Україні.

Моніторинг на міжнародному рівні проводиться для дослідження стану та результатів функціонування і розвитку системи освіти (окремих її складових) України в порівнянні з іншими країнами.

3. Внутрішній моніторинг проводиться на рівні закладу освіти.

Внутрішній моніторинг ініціюється та проводиться закладом освіти.

Заклад освіти може визначати порядок проведення внутрішнього моніторингу з урахуванням вимог цього Порядку та інших актів законодавства.

4. Зовнішній моніторинг може проводитися на рівні закладу освіти, місцевому, регіональному, загальнодержавному, міжнародному рівнях.

5. Моніторинг на загальнодержавному рівні можуть ініціювати та проводити суб'єкти, визначені у підпунктах 1-4 пункту 2 розділу II цього Порядку.

Інші суб'єкти можуть ініціювати та проводити моніторинг на загальнодержавному рівні за погодженням з Міністерством освіти і науки України.

6. Зовнішній моніторинг на міжнародному рівні проводиться шляхом участі України в міжнародних порівняльних дослідженнях (Міжнародному порівняльному дослідженні якості природничо-математичної освіти (TIMSS), Міжнародному дослідженні якості освіти (PISA), Міжнародному дослідженні читацької грамотності (PIRLS) тощо).

Міністерство освіти і науки України організовує участь закладів освіти у порівняльних міжнародних дослідженнях якості освіти.

Результати міжнародних порівняльних досліджень у сфері загальної середньої освіти оприлюднюються на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України та враховуються під час формування та реалізації державної політики у відповідній сфері.

IV. Процедура підготовки та проведення моніторингу

1. Моніторинг проводиться у такі етапи:

планування та підготовка моніторингу (формулювання проблеми, що досліджуватиметься; визначення мети та завдань моніторингу; розрахунок і формування вибірки, оцінка її репрезентативності; визначення критеріїв і показників оцінювання результатів дослідження тощо);

розробка Програми;

проведення дослідження (відповідно до форм і методів, визначених у пунктах 2-3 цього розділу, із залученням учасників дослідження, визначених у пункті 5 розділу II цього Порядку);

збір та оброблення результатів моніторингу;

аналіз та інтерпретація (узагальнення та пояснення результатів, визначення закономірностей, формулювання висновків тощо) результатів моніторингу;

оприлюднення результатів моніторингу (інформування про результати моніторингу).

2. Методами проведення дослідження під час моніторингу можуть бути:

опитування (анкетування, інтерв'ювання);

тестування;

спостереження за освітнім процесом та освітньою діяльністю у закладах освіти;

фокус-група;

аналіз документації закладів освіти, їх засновників;

аналіз статистичних даних про стан системи освіти за встановленими формами звітності;

інші методи, визначені у Програмі.

3. Моніторинг може проводитися у формі:

безпосереднього одержання інформації від учасників дослідження (за допомогою спостереження, інтерв'ювання тощо);

опосередкованого одержання інформації від учасників дослідження (у письмовій та/або електронній формі, із залученням експертів тощо);

одержання інформації без залучення учасників дослідження (за допомогою вивчення документації, статистичної або оперативної інформації тощо).

Моніторинг може проводитися з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, у тому числі дистанційно.

Під час проведення дослідження можуть використовуватися фронтальна, групова або індивідуальна робота учасників дослідження.

4. Програма розробляється та затверджується суб'єктом моніторингу. Якщо зовнішній моніторинг ініціював інший суб'єкт, Програма погоджується з ініціатором моніторингу.

Програма оприлюднюється у будь-який спосіб, визначений суб'єктом моніторингу та узгоджений з ініціатором моніторингу (за його наявності).

5. У Програмі визначаються мета і завдання, суб'єкти, об'єкт(и), форми та методи, індикатори, умови (у тому числі місце проведення), процедури проведення відповідного моніторингу, порядок визначення результатів моніторингу, строки та форми узагальнення результатів моніторингу, а також оприлюднення результатів моніторингу (інформування про них).

У Програмі обов'язково зазначається вид моніторингу відповідно до пунктів 1-3 розділу III цього Порядку. Суб'єкт моніторингу також може зазначити у Програмі про належність моніторингу, що проводитиметься, до інших видів моніторингових досліджень, визначених за певними науково обґрунтованими ознаками.

До Програми додається графік проведення моніторингу.

Програма розробляється на основі науково обґрунтованої методології з урахуванням вікових особливостей учасників моніторингу.

6. У разі проведення моніторингу на міжнародному рівні його Програмою вважаються програмні документи щодо відповідного моніторингу, розроблені міжнародною організацією, яка проводить моніторинг. Така Програма не потребує затвердження або погодження в Україні.

7. Моніторинг проводиться в терміни, визначені у Програмі.

При визначенні термінів проведення моніторингу суб'єкт моніторингу має враховувати можливі ризики, пов'язані з надмірним навантаженням на здобувачів освіти та педагогічних працівників внаслідок збігу кількох контрольних-вимірювальних заходів (зовнішнє незалежне оцінювання, державна підсумкова атестація тощо).

Термін проведення зовнішнього моніторингу має бути узгоджений суб'єктом моніторингу із закладом освіти (учасником моніторингу) і визначений у графіку проведення моніторингу.

8. Моніторинг проводиться державною мовою, крім випадків, коли для досягнення цілей моніторингу доцільним є його проведення англійською мовою, іншими офіційними мовами Європейського Союзу, мовою корінного народу або національної меншини України.

Проведення моніторингу іншою мовою, крім державної, має бути обґрунтовано в Програмі.

9. Місцем проведення зовнішнього моніторингу може бути:

заклад освіти, де навчаються здобувачі освіти, працюють педагогічні працівники;

заклад освіти, який суб'єктом моніторингу визначено базовим для проведення моніторингу;

установа чи організація, приміщення яких використовуються для проведення моніторингу.

У разі проведення зовнішнього моніторингу із застосуванням комп'ютерної техніки місце його проведення визначається за місцем знаходження відповідної техніки.

Зовнішній моніторинг, учасниками якого є особи віком до 14 років, проводиться в закладі освіти, де вони здобувають освіту.

V. Участь у моніторингу

1. Участь закладів освіти та учасників освітнього процесу в зовнішньому моніторингу якості освіти є добровільною (крім моніторингу на загальнодержавному або міжнародному рівнях).

Суб'єкт моніторингу забезпечує отримання письмової згоди від учасників дослідження (у разі неповноліття здобувачів освіти - згоду одного з їх батьків, інших законних представників) щодо їх участі у моніторингу.

2. При проведенні зовнішнього моніторингу перелік учасників дослідження (із зазначенням закладів освіти, категорій учасників освітнього процесу та їх чисельності) має бути оприлюднений не пізніше, ніж за десять днів до початку його проведення, у будь-який спосіб, визначений суб'єктом моніторингу та узгоджений з ініціатором моніторингу (у разі потреби).

3. Для забезпечення участі в моніторингу учасників дослідження суб'єкти моніторингу забезпечують:

інформування учасників щодо вимог проведення моніторингу;

виконання учасниками дослідження завдань, розроблених згідно з Програмою;

дотримання етичних правил поведінки під час проведення моніторингу;

безпечні умови для всіх учасників дослідження під час його проведення;

організацію безкоштовної медичної допомоги за місцем проведення моніторингу (у разі потреби).

4. При проведенні зовнішнього моніторингу заклади освіти, які є учасниками дослідження, створюють належні умови для його проведення, зокрема надають необхідні приміщення,

матеріально-технічні ресурси, забезпечують розумне пристосування для осіб з особливими освітніми потребами (у разі потреби), вносять необхідні зміни до графіку освітнього процесу.

5. Якщо зовнішній моніторинг проводиться в закладі освіти, який визначено базовим для проведення моніторингу, або в іншій установі, організації, приміщенні яких використовуються для проведення моніторингу, суб'єкт моніторингу забезпечує підвезення учасників дослідження.

6. Учасники дослідження повинні:

дотримуватися вимог проведення моніторингу, про які вони були поінформовані;

виконувати інструкції осіб, які проводять моніторинг, щодо процедури моніторингу;

виконувати завдання, оформляти виконану роботу згідно із правилами, визначеними в інструкції до неї;

після завершення часу, відведеного для виконання письмової роботи (завдання), повернути матеріали моніторингу особам, які проводять моніторинг;

дотримуватися правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності;

виконувати роботу (завдання) на робочому місці, визначеному суб'єктом моніторингу.

7. Учасникам дослідження, які залучені до проведення моніторингу, забороняється:

приносити до місця проведення моніторингу небезпечні предмети і речовини, що становлять загрозу для життя і здоров'я людини;

заважати іншим учасникам дослідження виконувати письмову роботу (завдання);

спілкуватися в будь-якій формі з іншими учасниками моніторингу протягом часу, відведеного для виконання письмової роботи (завдання), якщо інше не передбачено Програмою;

псувати майно установи чи організації, в приміщенні яких проводиться моніторинг, чи майно осіб, які перебувають у цьому приміщенні;

використовувати в місці проведення моніторингу та мати при собі або на своєму робочому місці протягом часу, відведеного для виконання письмової роботи (завдання), засоби зв'язку, пристрої зчитування, обробки, збереження та відтворення інформації, а також окремі елементи, які можуть бути складовими частинами відповідних технічних засобів чи пристроїв, друковані або рукописні матеріали, інші засоби, предмети, прилади, що не передбачені процедурою проведення моніторингу (крім дозволених виробів медичного призначення, про наявність яких учасник дослідження повинен до початку виконання письмової роботи (завдання) повідомити особі, яка проводить моніторинг);

вносити за межі місця проведення моніторингу матеріали моніторингу (якщо процедурою моніторингу, визначеною в Програмі, передбачено збереження конфіденційності матеріалів моніторингу);

персоналізувати роботу (крім випадків, коли процедурою моніторингу, визначеною в Програмі, передбачено персоналізацію робіт учасників моніторингу).

8. У разі порушення учасником вимог проведення зовнішнього моніторингу, внаслідок чого може бути поставлено під сумнів надійність результатів моніторингу, учасник може бути не допущений до проведення моніторингу або видалений з місця проведення моніторингу.

Якщо порушення виявлено під час або після проведення моніторингу, роботу учасника може бути виключено з розгляду суб'єктом моніторингу.

VI. Результати моніторингу

1. Результати моніторингу зазначаються у звіті, який готує суб'єкт моніторингу (відповідно до Програми).

У звіті обов'язково вказуються індикатори та шкала(и), використана(і) для визначення результатів моніторингу, а також методика, застосована для їх обрахунків.

Звіт може містити таблиці, діаграми, графіки та інші форми узагальнення інформації.

2. Звіт за результатами зовнішнього моніторингу на рівні закладу освіти, місцевому та регіональному рівнях надається ініціатору моніторингу, який оприлюднює його у визначений ним спосіб.

Звіт за результатами моніторингу на загальнодержавному рівні оприлюднюються на веб-сайтах Міністерства освіти і науки України та суб'єкта моніторингу.

Зміст, порядок підготовки та оприлюднення звіту за результатами моніторингу на міжнародному рівні визначається міжнародною організацією, яка проводить відповідний моніторинг.

3. Суб'єкти моніторингу надають закладам освіти, які брали участь у моніторингу, інформацію про його результати, до якої вони забезпечують відкритий доступ на своїх веб-сайтах (у разі їх відсутності - на веб-сайтах своїх засновників).

Результати моніторингу можуть передаватися іншим особам або оприлюднюватися ними лише за згодою ініціатора моніторингу.

VII. Фінансування моніторингу

1. Фінансування внутрішнього та зовнішнього моніторингу на рівні закладу освіти здійснюється за рахунок коштів засновника, власних надходжень закладу освіти та/або інших джерел, не заборонених законодавством.

2. Фінансування зовнішнього моніторингу на місцевому та регіональному рівнях здійснюється за рахунок коштів державного бюджету та/або місцевих бюджетів відповідно до законодавства та/або інших джерел, не заборонених законодавством.

2. Фінансування зовнішнього моніторингу на загальнодержавному та міжнародному рівнях здійснюється за рахунок коштів державного бюджету відповідно до законодавства та/або інших джерел, не заборонених законодавством.

Генеральний директор
директорату дошкільної
та шкільної освіти

А. Осмоловський

